

THE PERSPECTIVES OF ENTERPRISES DEVELOPMENT IN ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODESHIP (INCLUDING USE OF REGIONAL OPERATIONAL PROGRAMME FOR THE YEARS 2014-2020)

Artur Borcuch¹

Magdalena Pilat-Borcuch²

¹Dr, Instytut Zarządzania, Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach.

²Dr, Instytut Zarządzania, Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach.

ARTICLE INFO.

Keywords:

enterprise, Świętokrzyskie
voivodship.

Abstract

the purpose of the article is to present the development perspectives of the Świętokrzyskie voivodship enterprises taking into account the use of RPO resources for 2014-2020. The survey was conducted in February-August 2015 using a survey containing a number of closed and open questions.

[.http://www.gospodarkainnowacje.pl/](http://www.gospodarkainnowacje.pl/) © 2018 LWAB.

1. Perspektywy rozwoju przedsiębiorstw województwa świętokrzyskiego (z uwzględnieniem wykorzystania środków RPO na lata 2014-2020) - wyniki badań własnych

Badanie przeprowadzono w okresie luty-sierpień 2015 roku za pomocą ankiety zawierającej szereg pytań zamkniętych i otwartych. Informację o realizowanym badaniu wraz z linkiem do ankiety internetowej zamieszczono na stronie Świętokrzyskiego Związku Pracodawców Prywatnych Lewiatan oraz w serwisie społecznościowym Facebook.

Stronę internetową, w której opublikowano kwestionariusz ankiety wyświetliło 66 firm (osób), spośród których ankietę wypełniło 20 firm (osób), co daje podstawę do sformułowania, że badanie ma **charakter pilotażowy**.

W badaniu wzięły udział przede wszystkim *mikroprzedsiębiorstwa* funkcjonujące na rynku *do 5 lat* (55%) z branży *usługi* oraz *handel* (35%). Ponad połowa badanych firm zaznaczyła, że główną siedzibę zlokalizowaną ma w *Kielcach* (55%).

Tabela 1. Wielkość przedsiębiorstwa

	Procent
Mikroprzedsiębiorstwo (do 9 pracowników)	70,0
Małe przedsiębiorstwo (10-49 pracowników)	25,0
Średnie przedsiębiorstwo (50-249 pracowników)	5,0

Źródło: Badania własne.

Tabela 2. Okres funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku

	Procent
Do 5 lat	55,0
5-10 lat	25,0
11-15 lat	10,0
Powyżej 15 lat	10,0

Źródło: Badania własne.

Tabela 3. Branża

	Procent
Usługi	35,0
Handel	30,0
Kultura/edukacja	10,0
Budownictwo	10,0
Produkcja/Przemysł	5,0
Bankowość, usługi finansowe	5,0
Rolnictwo	5,0

Źródło: Badania własne.

Tabela 4. Powiat, w którym ma główną siedzibę reprezentowane przez Pana/Panią przedsiębiorstwo?

	Procent
kielecki grodzki (Kielce)	55,0
staszowski	10,0
kielecki ziemski	10,0
ostrowiecki	5,0
jędrzejowski	5,0
włoszczowski	5,0
sandomierski	5,0

Źródło: Badania własne.

Głównymi argumentami założenia przez respondentów własnej firmy były *kwalfikacje zgodne z branżą* (50%) oraz *doświadczenie zdobyte w pracy* (40%).

Tabela 5. Co wpłynęło na Pana/Pani decyzję o założeniu własnej firmy? (można zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

	Procent
Kwalifikacje zgodne z branżą	50,0
Doświadczenie zdobyte w pracy	40,0
Zagrożenie bezrobociem	35,0
Sukces innych, którzy zajęli się podobną działalnością	30,0
Sprzyjające okoliczności na rynku	30,0
Tradycje rodzinne	10,0
Porada rodziny, znajomych	10,0
Relacje rodzinne	10,0
Inne	10,0
Relacje towarzyskie	5,0

Lokalne tradycje	5,0
------------------	-----

Źródło: Badania własne.

Badane firmy w okresie ostatnich 3 lat rozwinęły się przede wszystkim w obszarze *obsługi nowych grup klientów (55%), zatrudniły nowych pracowników (50%) oraz przeprowadziły znaczące inwestycje (40%)*.

Tabela 6. Czy Pana/Pani firma w ciągu ostatnich 3 lat rozwinęła się w poniższych obszarach? (można zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

	Procent
Zaczęła obsługiwać nowe grupy klientów	55,0
Zatrudniła nowych pracowników	50,0
Przeprowadziła znaczące inwestycje (zakup budynków, maszyn, urządzeń itd.)	40,0
Wprowadziła nowe produkty, usługi	35,0
Pozyskała nowe źródła finansowania (kredyty, fundusze UE itd.)	25,0
Wyszła poza rynek lokalny/regionalny	25,0
Wprowadziła nowe technologie	20,0
Wyszła poza rynek krajowy	10,0
Firma w ciągu ostatnich 3 lat nie rozwinęła się	5,0

Źródło: Badania własne.

Następne pytanie dotyczyło barier rozwoju badanych firm. Respondenci zaznaczali przede wszystkim *stawki podatku dochodowego od działalności gospodarczej, pozapłacowe koszty pracy oraz brak przejrzystości systemu podatkowego* (wymiar krajowy).

Z drugiej strony badane firmy nie dostrzegały większych barier (lub w ogóle nie odnotowano takich barier) w *popycie na oferowane produkty/usługi*, w poszukiwaniu *wykwalfikowanych pracowników* (wymiar lokalny), stosowaniu *elastycznych form zatrudnienia* czy w *nieelastycznym prawie pracy* (wymiar krajowy).

Na powyższe pytanie udzielono jednej otwartej odpowiedzi: „Nasz kraj dbając o dobry PR w zakresie działań gospodarczych nie działa z korzyścią dla przedsiębiorców. Zamiast budować kolejne rzesze bezproduktywnych urzędników usadzonych w "pałacach" - czyt. parkach technologicznych, inkubatorach przedsiębiorczości etc. państwo powinno skupić się na przywilejach dla pracodawców: zmienić prawo na jaśniejsze, ograniczyć kompetencje urzędników, itp.”.

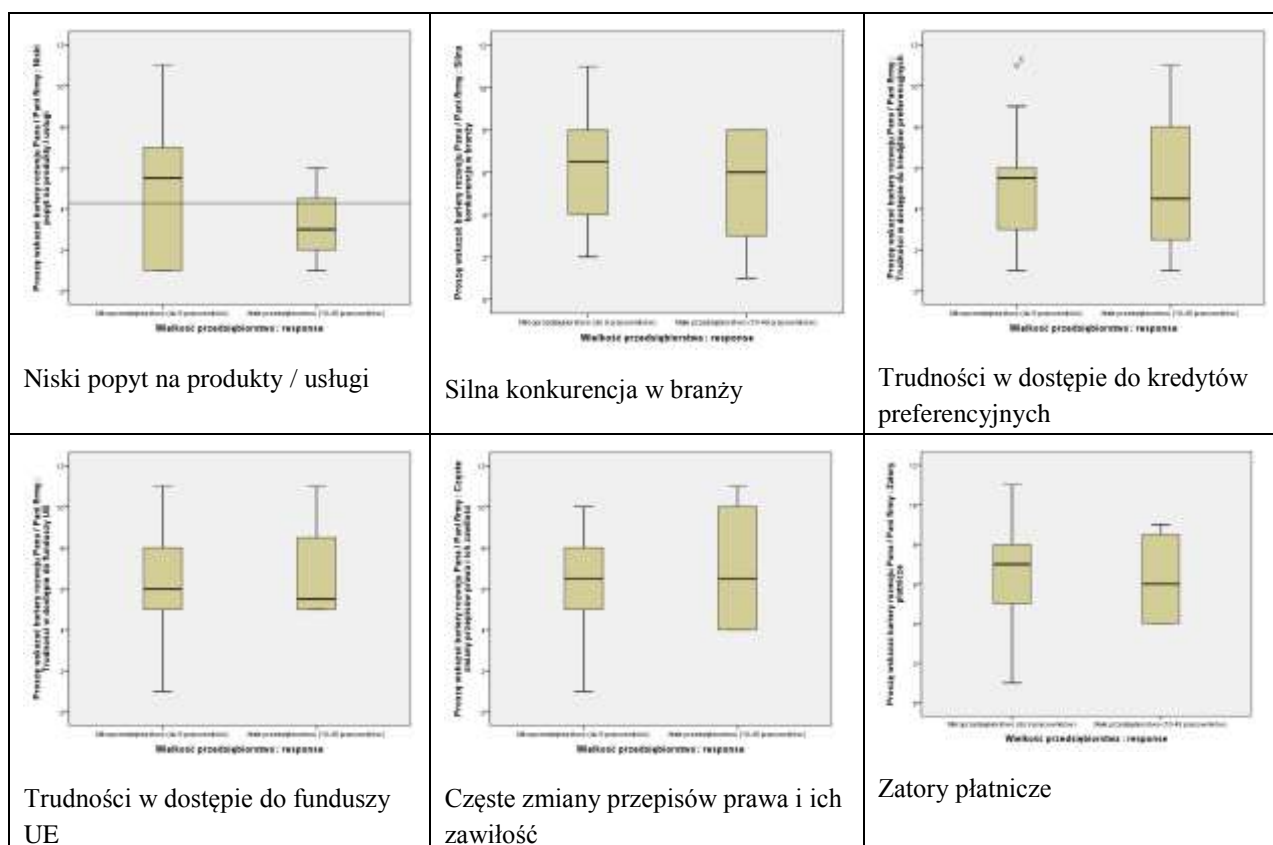
Tabela 7. Proszę wskazać bariery rozwoju Pana / Pani firmy (0 – nie odnotowano takiej bariery; 1- niewielka bariera; 10 – bardzo duża bariera)

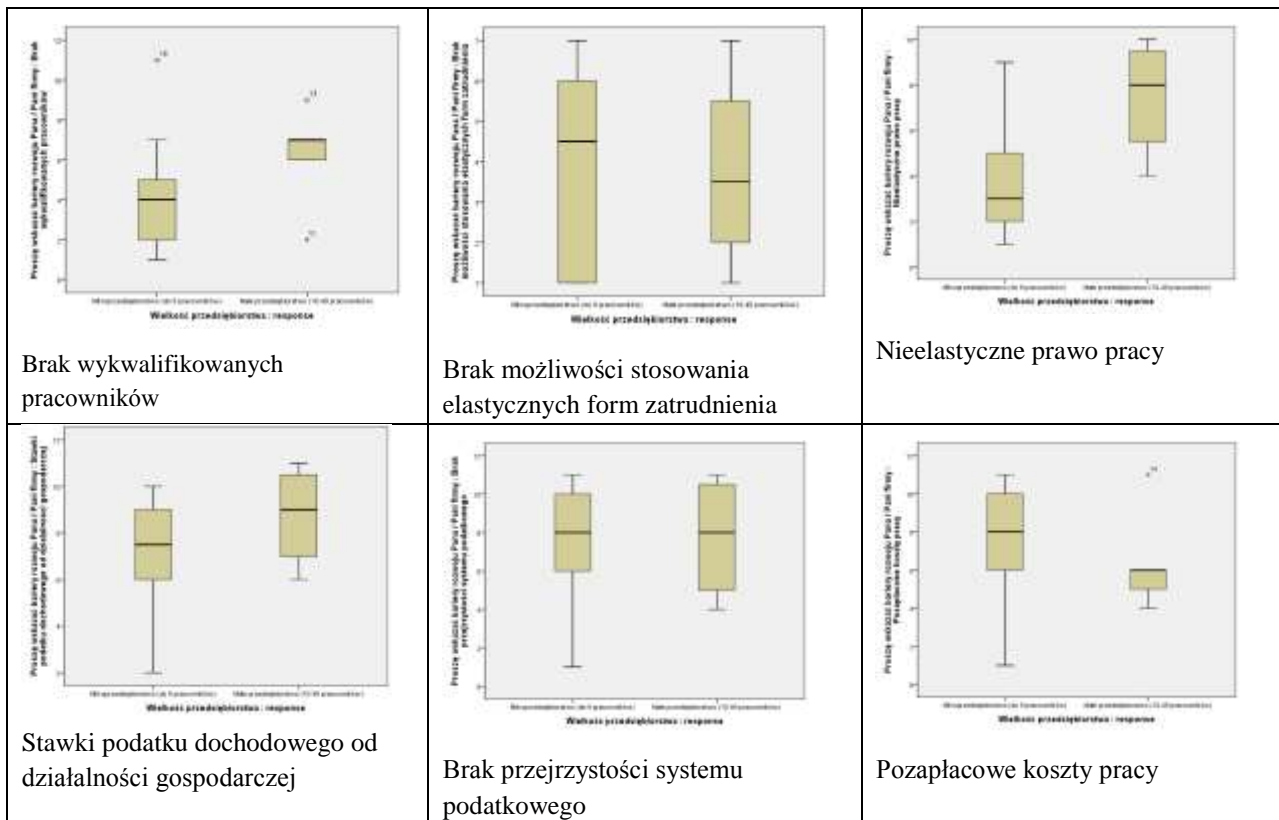
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Niski popyt na produkty / usługi	26,3	10,5	10,5	0,0	5,3	21,1	10,5	5,3	5,3	0,0	5,3
Silna konkurencja w branży	5,0	5,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	25,0	5,0	0,0	10,0
Trudności w dostępie do kredytów preferencyjnych	15,8	5,3	5,3	15,8	10,5	21,1	10,5	0,0	5,3	0,0	10,5
Trudności w	10,5	5,3	0,0	0,0	26,3	15,8	10,5	21,1	0,0	0,0	10,5

dostęp do funduszy UE												
Częste zmiany przepisów prawa i ich zawilość	10,5	5,3	0,0	10,5	10,5	10,5	21,1	10,5	10,5	5,3	5,3	
Zatory płatnicze	11,1	5,6	0,0	11,1	11,1	11,1	11,1	16,7	16,7	0,0	5,6	
Brak wykwalifikowanych pracowników	20,0	10,0	10,0	10,0	20,0	5,0	15,0	0,0	5,0	0,0	5,0	
Brak możliwości stosowania elastycznych form zatrudnienia	31,6	5,3	10,5	10,5	15,8	15,8	10,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Nieelastyczne prawo pracy	22,2	5,6	16,7	11,1	11,1	5,6	5,6	5,6	11,1	5,6	0,0	
Stawki podatku dochodowego od działalności gospodarczej	0,0	5,3	0,0	10,5	0,0	21,1	10,5	15,8	15,8	15,8	5,3	
Brak przejrzystości systemu podatkowego	10,5	0,0	0,0	5,3	5,3	10,5	5,3	21,1	10,5	10,5	21,1	
Pozapłacowe koszty pracy	5,0	0,0	5,0	5,0	5,0	20,0	10,0	10,0	15,0	10,0	15,0	

Źródło: Badania własne.

Wykres 1. Proszę wskazać bariery rozwoju Pana / Pani firmy (0 – nie odnotowano takiej bariery; 1 – niewielka bariera; 10 – bardzo duża bariera)

Źródło: Badania własne.

Zdecydowana większość firm zadeklarowała, że w ciągu najbliższych 5 lat planuje *rozwój* (84,2%).

Tabela 8. Czy w perspektywie najbliższych 3 lat Pana/Pani firma zamierza się rozwijać

	Procent
TAK	84,2
NIE - Firma w ciągu najbliższych 3 lat nie planuje rozwoju, lecz zamierza utrzymać działalność na dotychczasowym poziomie	15,8

Źródło: Badania własne.

Głównymi kierunkami rozwoju świętokrzyskich firm w perspektywie najbliższych 3 lat są *obsługa nowych grup klientów oraz wyjście poza rynek lokalny/regionalny*.

Z drugiej strony firmy nie wykazały chęci *zatrudnienia nowych pracowników czy prowadzenia działalności charytatywnej np. na rzecz społeczności lokalnej*.

Tabela 9. Które z poniższych aspektów rozwoju chce Pan/Pani rozwijać w perspektywie najbliższych 3 lat (0 – wcale; 1 – w najmniejszym stopniu; 10 – w największym stopniu)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Obsługa nowych grup klientów	11,1	0,0	0,0	0,0	0,0	5,6	5,6	16,7	11,1	5,6	44,4
Wprowadzenie nowych produktów, usług, poszerzenie zakresu działalności	6,3	6,3	0,0	0,0	6,3	25,0	0,0	25,0	6,3	12,5	12,5

Zatrudnienie nowych pracowników	23,5	11,8	11,8	0,0	0,0	11,8	0,0	29,4	0,0	5,9	5,9
Przeprowadzenie znaczących inwestycji (zakup budynków, maszyn, urządzeń itd.)	17,6	5,9	0,0	5,9	5,9	11,8	0,0	41,2	5,9	5,9	0,0
Wprowadzenie nowych technologii	18,8	6,3	0,0	6,3	0,0	6,3	0,0	25,0	25,0	12,5	0,0
Pozyskanie nowych źródeł finansowania (kredyty, fundusze UE itd.)	5,9	0,0	0,0	5,9	11,8	11,8	11,8	11,8	23,5	11,8	5,9
Prowadzenie działalności charytatywnej np. na rzecz społeczności lokalnej	16,7	11,1	11,1	16,7	0,0	16,7	5,6	5,6	11,1	0,0	5,6
Wyjście poza rynek lokalny/regionalny	11,8	0,0	0,0	5,9	11,8	11,8	0,0	11,8	17,6	0,0	29,4
Wyjście poza rynek krajowy	25,0	12,5	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	6,3	6,3	12,5	25,0

Źródło: Badania własne.

Przeprowadzona analiza korelacji rang Spearmana pokazała szereg pozytywnych związków pomiędzy aspektami, które planują rozwijać badane firmy w perspektywie najbliższych 3 lat. Na szczególną uwagę zasługuje dodatnia, silna korelacja pomiędzy wprowadzeniem nowych technologii a wyjściem poza rynek lokalny/regionalny ($\rho = 0,891$, $p = 0,001$).

Tabela 10. Istotne statystycznie korelacje rho-Spearmana dla zmiennych z pytania: Które z poniższych aspektów rozwoju chce Pan/Pani rozwijać w perspektywie najbliższych 3 lat

Sektor 1	Sektor 2	Istotność (dwustronna)	Wartość współczynnika korelacji rho-Spearmana
Obsługa nowych grup klientów	Wyjście poza rynek lokalny/regionalny	,040	,502
Wprowadzenie nowych produktów, usług, poszerzenie zakresu działalności	Wprowadzenie nowych technologii	,005	,666
Wprowadzenie nowych produktów, usług, poszerzenie zakresu działalności	Wyjście poza rynek lokalny/regionalny	,017	,586
Zatrudnienie nowych pracowników	Przeprowadzenie znaczących inwestycji (zakup budynków, maszyn, urządzeń itd.)	,005	,669
Zatrudnienie nowych pracowników	Wyjście poza rynek krajowy	,008	,636
Wprowadzenie nowych technologii	Pozyskanie nowych źródeł finansowania (kredyty, fundusze UE itd.)	,031	,541
Wprowadzenie nowych	Wyjście poza rynek	,000	,891

technologii	lokalny/regionalny		
Przeprowadzenie znaczących inwestycji (zakup budynków, maszyn, urządzeń itd.)	Wprowadzenie nowych technologii	,033	,534
Przeprowadzenie znaczących inwestycji (zakup budynków, maszyn, urządzeń itd.)	Wyjście poza rynek lokalny/regionalny	,036	,511
Przeprowadzenie znaczących inwestycji (zakup budynków, maszyn, urządzeń itd.)	Wyjście poza rynek krajowy	,039	,519
Pozyskanie nowych źródeł finansowania (kredyty, fundusze UE itd.)	Wyjście poza rynek lokalny/regionalny	,002	,690

Źródło: Badania własne.

W latach 2007-2013, badane firmy korzystały przede wszystkim z *własnych zasobów finansowych* (90%).

Tabela 11. Czy i z jakich źródeł finansowana korzystała Pana/Pani firma w latach 2007-2013 (można zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź)

	Procent
Własne zasoby finansowe	90,0
Kredyty bankowe udzielone na działalność gospodarczą	30,0
Fundusze unijne	35,0
Leasing	35,0
Linia kredytowa banku	25,0
Dotacje z innych źródeł niż fundusze unijne	10,0
Pożyczki od znajomych	10,0
Kredyty konsumpcyjne	15,0
Pożyczki od rodziny	15,0
Preferencyjne kredyty (oprocentowanie niższe niż w bankach)	5,0
Firma nie korzystała z żadnych źródeł finansowania	5,0
Kredyty udzielone przez fundusze pożyczkowe	0,0

Źródło: Badania własne.

Głównymi źródłami informacji o rynku, na którym działa badana firma są *własne doświadczenie* (45%) oraz *Internet* (45%).

Tabela 12. Z jakich głównych źródeł czerpie Pan/Pani informacje o rynku na którym działa Pana/Pani firma? (można zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

	Procent
Własne doświadczenia	45,0
Internet	45,0
Własne badania	35,0
Obserwacja konkurencji	30,0
Opinia klientów	25,0

Media/prasa codzienna	20,0
Reklama i targi	20,0
Prasa branżowa, specjalistyczna	20,0
Konferencje	20,0
Spotkania branżowe	15,0
Firmy doradcze	15,0
Spotkania nieformalne	15,0
Prasa ogólnotematyczna	5,0

Źródło: Badania własne.

Respondenci zostali zapytani o sektory gospodarki regionu, które warto rozwijać w województwie świętokrzyskim z wykorzystaniem środków RPO na lata 2014-2020. Najistotniejszymi z punktu widzenia przedsiębiorców okazały się *usługi dla biznesu oraz nowoczesne rolnictwo i przetwórstwo przemysłowe*.

Tabela 13. Proszę wskazać sektory gospodarki regionu, które warto rozwijać w województwie świętokrzyskim korzystając ze środków RPO na lata 2014-2020 (0 – w ogóle nie warto; 1- najmniej warto; 10- najbardziej warto)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Branża targowo-kongresowa	0,0	21,1	5,3	0,0	15,8	21,1	5,3	0,0	0,0	21,1	10,5
Nowoczesne rolnictwo i przetwórstwo spożywcze	0,0	0,0	5,3	0,0	10,5	15,8	5,3	15,8	5,3	15,8	26,3
Zasobooszczędne budownictwo	0,0	5,3	0,0	0,0	5,3	31,6	0,0	15,8	5,3	21,1	15,8
Przemysł maszynowy i metalowy	5,6	5,5	0,0	5,6	16,7	27,8	5,6	5,6	5,6	11,1	11,1
Turystyka zdrowotna i prozdrowotna	10,5	5,3	5,3	0,0	10,5	15,8	15,8	5,3	15,8	5,3	10,5
Zrównoważony rozwój energetyczny	5,3	0,0	5,3	10,5	10,5	10,5	15,8	15,8	10,5	0,0	15,8
Technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT)	0,0	0,0	5,3	5,3	0,0	21,1	26,3	5,3	0,0	15,8	21,1
Przemysł drzewny i meblarski	0,0	5,6	5,6	5,6	0,0	22,2	27,8	16,7	5,6	5,6	5,6
Biogospodarka	0,0	0,0	5,3	0,0	0,0	26,3	26,3	10,5	15,8	10,5	5,3
Usługi dla biznesu	0,0	0,0	0,0	0,0	5,3	15,8	5,3	21,1	15,8	15,8	21,1
Przemysły kreatywne	0,0	0,0	0,0	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	22,2

Źródło: Badania własne.

Na powyższe pytanie udzielono jednej otwartej odpowiedzi: „Trzeba wykorzystywać zasoby regionu, a nie tworzyć sztuczne, na które nie ma popytu”.

Przeprowadzona analiza korelacji rang Spearmana pokazała kilka pozytywnych związków pomiędzy sektorami gospodarki regionu, które zdaniem badanych należy rozwijać. Na szczególną uwagę zasługuje dodatnia, silna korelacja pomiędzy usługami dla biznesu a przemysłami kreatywnymi ($\rho = 0,829$, $p = 0,001$).

Tabela 14. Istotne statystycznie korelacje rho-Spearmana dla zmiennych z pytania: Proszę wskazać sektory gospodarki regionu, które warto rozwijać w województwie świętokrzyskim korzystając ze środków RPO na lata 2014-2020

Sektor 1	Sektor 2	Istotność	Wartość współczynnika korelacji rho-Spearmana
Branża targowo-kongresowa	Turystyka zdrowotna i prozdrowotna	,012	,564
Zrównoważony rozwój energetyczny	Technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT)	,043	,469
Usługi dla biznesu	Przemysły kreatywne	,000	,829

Źródło: Badania własne.

Dla badanych firm, podmiotami najatrakcyjniejszymi względem współpracy w latach 2014-2020 okazały się *firmy konsultingowe* (45%).

Tabela 15. Proszę wskazać typy podmiotów, z którymi Pana/Pani firma wyraża chęć współpracy w latach 2014-2020 (można zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź)

	Procent
Firmy konsultingowe	45,0
Publiczne instytuty badawcze	40,0
Prywatne firmy badawczo - rozwojowe	40,0
Uczelnie wyższe	35,0
Pracownicy instytucji naukowo-badawczych	30,0
Nie wyrażam chęci współpracy z żadnymi podmiotami tego typu	20,0

Źródło: Badania własne.

Większość badanych firm nie korzystała z dofinansowania ze środków UE w latach 2007-2013 (55,5% firm nie ubiegało się o dofinansowanie; 25% firm nie otrzymało dofinansowania pomimo złożenia odpowiedniego wniosku).

Tabela 16. Czy w okresie 2007-2013 Pana/Pani firma korzystała z dofinansowania ze środków UE?

	Procent
Nie - nie ubiegaliśmy się o takie dofinansowanie	55,5
Nie - nasze wnioski zostały odrzucone	25,0
Tak	20,0

Źródło: Badania własne.

Jeżeli chodzi o ubieganie się o dofinansowanie ze środków UE w okresie 2014-2020, to taki zamiar wskazało 55% badanych firm.

Tabela 17. Czy w okresie 2014-2020 Pana/Pani firma zamierza ubiegać się o dofinansowanie ze środków UE?

	Procent
Nie	45,0
Tak	55,0

Źródło: Badania własne.

Argumenty respondentów, którzy nie zamierzają ubiegać się o dofinansowanie ze środków UE w okresie 2014-2020 były następujące:

- „Brak takiej potrzeby”,
- „Fundusze unijne tylko na pierwszy rzut oka wyglądają tak preferencyjnie. Wiąże się to z kontrolami, nadmierną biurokracją i zamiast przyspieszać rozwój firmy, to go hamują”,
- „Typ działalności nie kwalifikuje się do dofinansowań”,
- „Z powodu zbyt wielkich zawiłości formalnych na każdym etapie ubiegania się o dofinansowanie, wdrażania działań, których dotyczy i sprawozdawczości z jego wykonania”,
- „Nie mam wkładu własnego”,

Z kolei respondenci, którzy planują aplikować o dofinansowanie ze środków UE wskazali na:

- „Stworzenie laboratorium / ośrodka badawczo rozwojowego”,
- „Eksport i rozwój”,
- „Rozwój firmy”,
- „Szeroko pojęty rozwój firmy i ekspansja na nowe rynki zbytu”,
- „Technologie komunikacyjne i automatyzujące pracę”,
- „Wielokierunkowy rozwój firmy i promocję oferty”,

Firmy, które zadeklarowały chęć aplikowania o dofinansowanie ze środków UE przeznaczyłyby te środki przede wszystkim na zakup *sprzętu komputerowego i/lub oprogramowania* (25%), *doradztwo* (25%), *maszyny i urządzenia* (25%) czy *prowadzenie prac badawczo-rozwojowych* (25%).

Tabela 18. Jeżeli Pana/Pani firma zamierza ubiegać się o dofinansowanie ze środków UE to na co przeznaczone zostałyby takie dofinansowanie?

	Procent
Sprzęt komputerowy i/lub oprogramowanie	25,0
Doradztwo	25,0
Maszyny i urządzenia	25,0
Prowadzenie prac badawczo-rozwojowych	25,0
Szkolenia	20,0
Wdrożenie nowej technologii	20,0
Nabycie wartości niematerialnych i prawnych	15,0
Nieruchomości zabudowane	15,0
Nieruchomości gruntowe	10,0
Środki transportu	10,0

Źródło: Badania własne.

Na powyższe pytanie udzielono dwóch otwartych odpowiedzi:

- „Działania proeksportowe”,
- „Promocja na nowych rynkach zbytu”.

Ostatnie pytanie dotyczyło szkoleń i form doradztwa, jakimi byłyby zainteresowane firmy korzystające z dofinansowania ze środków UE na lata 2014-2020. Badane firmy wskazały, że byłyby zainteresowane szkoleniem i doradztwem dotyczącym *programów komputerowych np. MS Excel, MS Word czy narzędzi wspomagających zarządzanie (30%)* oraz tworzenia *planów marketingowych, marketingu firmy, produktu czy usługi (25%)*.

Tabela 19. Korzystając z dofinansowania ze środków UE, w jakich obszarach byłby/aby Pan/i zainteresowany/a szkoleniami i doradztwem (proszę wskazać maksymalnie 3 obszary tematyczne)

	Procent
W zakresie IT, np.: Microsoft Excel, Word, narzędzia wspomagające zarządzanie	30,0
Plany marketingowe, marketing firmy, produktu, usługi	25,0
Pozyskiwanie funduszy ze środków Unii Europejskiej	20,0
Tworzenie biznesplanów	15,0
Zakładanie i prowadzenia działalności gospodarczej	10,0
Prawo gospodarcze	10,0
Pozyskiwanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej	5,0
Sposoby rozliczania podatkowego	5,0
Finanse firmy	5,0

Źródło: Badania własne.